

Székely Kinga Réka

A mindhalálíig kitartó hit terebélye¹

Mert én tudom, hogy az én megváltóm él, és utoljára megáll a por fölött, s ha ez a bőröm lefoszlik is, testemben látom meg az Istent. (Jób 19,25–26)

Gyászoló család, végtisztességet tevő gyülekezet!

Minden emberben benne van a hitnek a csírája, de nem minden emberben tud terebélyes fává nőni. Van olyan ember, aki úgy hal meg, hogy benne a hit csírája, mint a tavaszi fagy által megdermesztett rügy, soha nem kapta meg a lehetőségét annak, hogy szárba szökkenjen, és virágot, később pedig gyümölcsöt teremjen. Van olyan ember, akinek hite éveivel arányosan növekedik, s minél inkább sorakoznak az évtizedek, annál inkább látja, megéri sorsát és emberi hivatását.

Ma egy hitben nagy ember koporsója mellett teszünk végtisztességet, és csak remélni merjük, hogy a mi életünkben is terebélyes fává növekedik a hit csírája.

Ezt a nagy igazságot mi, keresztény emberek, a magvetőről szóló jézusi példázatból érthetjük meg. Az emberek különbözőképpen viszonyulnak Isten beszédéhez, vagyis a hithez. Csakis annak életében lesz a hit megtartó erő, aki kitért lélekkel, tenni akarással fogadja azt. A jó termőföldhöz hasonlóan a jól karbantartott lélekben is gazdag hozama lesz a hitnek.

Az Ószövetségben legszebben Jób történetében láthatjuk a rendíthetetlen hittel élő ember sikerét. Mindannyian tudjuk gyászoló testvéreim, hogy könnyű hívő embernek lenni, avagy annak maradni, ha az embert kikerülik a megpróbáltatások, a veszteségek. Ám végtelenül nehéz, sok küzdelmet igényel hívőnek maradni fájdalmak és veszteségek között. De az igaz ember kitart.

Így tartott ki Jób is, az igaz ember. Amikor gazdag volt és befolyásos, pompával ünnepelt, de amikor jöttek a hírnökök, mondván: ellenséges katonák, irigy szomszédok, szélvihar és minden más elvette tőle a gazdagságot, ő akkor is így válaszolt: *Mezítelenül jöttem ki anyám méhéből, e világra, mezítelenül megyek ki e világból, nem viszek magammal sem aranyat, sem semmit.*

¹ Temetési beszéd Isten segédelmével immár néhai Jobb Domokos, hajdani homoród-szentpéteri egyházközségi gondnok és unitárius főtanácsi tag felett.

Gyászoló testvéreim, néhai Jobb Domokos betegségének és a véggel való szembenézésének tanúi voltunk, és most kifejezhetjük csodálatunkat egy igaz ember iránt, aki mindhalálgig kitartott a hit mellett. Mint ahogyan Jóbbal sem tudta kimondatni a vele történt rossz, hogy nem érdemes hívő embernek lenni, úgy néhai Jobb Domokossal sem tudta kimondatni a betegség, hogy a hit és a hívő emberi élet fölösleges.

Domi bácsi betegségében sem azt siratta, hogy neki eljött a vég, hanem azt, hogy szólnak a harangok és ő nem tud templomba menni, pedig mennyire szeretete a vasárnapi templomozásokat. Az orvosi tudomány hiányosságait, vagy a legyőzhetetlen betegséget sem kárhoztatta, csak annyit mondott: *a titkos féreg előkerült. Én nem bánom, hogy most vége lett az életemnek, hogy ezt a betegséget nem tudják gyógyítani, csak az fáj, és azzal nem tudok egyetérteni, hogy azoknak is el kell menni, akik még hozzá sem foghattak az élethez, mint ahogy elmentek unokáink: Bélus és Gréta.*

Az ószövetségbeli Jób fájdalmában megátkozta a napot, amelyen született, de soha nem mondja ki, hogy a hit és a hívő emberi élet rossz, avagy fölösleges.

Néhai Jobb Domi bácsi e kicsi falu számára, s mindazok számára, akik ismerték őt Amerikából és Hollandiából, a vallásos hit és józan értelem példája volt.

A tegnap, szeptember 28-án összegyűltek a Saint Paul-iak és megemlékeztek Domi bácsiról, levelükben kiemelték a mindig tanulni, érteni, ismerni akaró falusi embert, ugyanakkor a mindig szívélyes és barátságos házigazdát. Levelek sokaságával árasztottak el, e temetési szertartás alkalmával csak egy részletet szeretnék ismertetni belőlük. Rich Hammer arról ír, amikor vendége volt Domi bácsinak, és egy késő délutáni órában a kinti asztalnál beszélgettek. Szó volt az életről, a megélhetésről és az életcélokról. Rich mesélni kezdett arról, hogy lelkének mekkora megnyugvást hozott, amikor rátalált az unitárius vallásra. Szavakban nehezen foglалható boldogság az a tény, hogy ő az unitárius vallásban megtalálta a lelkiismereti szabadság, az értelem és az egyéni felelősség ötvözetét. Domi bácsi, az ő szokásos barátságos mosolyával és lényegre törő tömör kérdésével így szólította meg: Ha ekkora boldogság az unitárius vallás megtalálása, akkor hogy lehet az, hogy nem tud semmit Dávid Ferencről? Rich jelenti, hogy amikor hazament Saint Paul-ba, nekifogott unitárius egyháztörténelmet tanulni, és néhány éve ő tartja a konfirmandusoknak a történelem órát. Köszöni Jobb Domokosnak nemcsak azt a rengeteg dolgot, amit a múltból megtanulhatott, hanem azt az életfelfogást is, hogy saját életünket nem szakíthatjuk ki az egymást követő nemzedékek láncolatából, mert ha így teszünk, önértékelésünk hamis lesz.

Immár néhai Jobb Domokos 1937-ben született Homoródszentpéteren, a család harmadik gyermekeként. Családközpontú, az idősebb nemzedéket tisztelő, a tanult embereket nagyra tartó szemléletben nevelték. A vallásos élet és a vallásos erkölcs példaképeivel vették körül, és mind a föld és földművelés, mind pedig a szellem pallérozása hatott rá. Nagy szeretettel dolgozott a földeken, és megpróbálta a legkorszerűbb eszközökkel művelni a földet, ugyanakkor olvasott és magánúton sokat tanult, mert a tudományok világát is nagyon szerette.

Szüleimnek nem volt lehetősége, hogy engem továbbküldjenek tanulni, emlékezett vissza, de otthon sokat tanultunk. A család több generációja híres szószólója volt a falunak. Nekem három füzetet adott át Domi bácsi. A legrégebbi bejegyzés 1877-ből való. Imádságok, esküszövegek, dalok és beszédek: esküvői, keresztelési, temetési, katonabúcsúztató beszédek vannak benne, valamint néhány kiemelkedően fontos költemény.

Egy verset szeretnék idézni az említett füzetekből, melynek a bejegyzési ideje 1927, szerzője Török Albert, címe pedig *A legelső gondolatom: A legelső gondolatom mindig Istené./ El nem múlt szeretettel száll az ég felé. /Bár testem a földhöz tapad, lelkem úgy örül/ Ha imával száll az égbe, s olvadozhat lánggal égve/ Fenn az Úr körül./ Jöhet reám ezer csapás, kínok vihara,/ Ezt a lángot csak éleszti, el nem olthatja./ A hit erős szárnyán szállva,/ jöhet száz halál, a gondolat diadalmas,/ viharokon áttörő sas./ Istenre talál.*

Gyászoló testvéreim! Az idézett versben megfogalmazott hitet tanulta néhai gondnokunk gyermekkorában, és ezt a viharokon áttörő erőt táplálta felnőtt korában is. Ez a láng erősítette őt, bár sokszor elmesélte, hogy mennyire félték attól, hogy ezeket a füzeteket megtalálják náluk, elviszik, mint ahogy a hajdani vadászpuskát is elkobozták az édesapjától és hosszú ideig durváskodtak vele, hogy vajon valótlan dolgokat is. Az édesapja is igaz ember volt, így őt sem tudták rávenni arra, hogy másokról valótlan dolgokat állítson, okot szolgáltatson az üldözésre és megfélemlítésre.

Amikor az áramot bevezették a faluba, 1963-ban, ő elhatározta, hogy megtanulja ezt a mesterséget, hadd tudja, hogy miből és hogyan lesz az áram. Elment Giurgiuba, le a román földre és addig tanult románul, ameddig elvégezte ezt a szakiskolát, és megkapta a diplomát. Érdekelték a motorok is, ezért elvégezte a traktorista iskolát is.

Domu bácsi a mértékletesség megtestesítője volt. Szerette a finom falatokat, melyeket édesanyja, majd felesége tett elő az asztalra, de mindig meg tudta magát tartóztatni, ha egészségi okok miatt nem szabadott túl cukrosat, avagy túl zsírosat enni. Szerette a finom pálinkát és a finom borokat, de könnyedén le tudott mondani róluk, amikor az egészsége azt megkívánta. Szerette a szép éneket,

a kifejező táncot, de soha senki nem láthatta üvöltözni vagy tántorogni, mert mindig tudott ő magának megálljt szabni. Szerette a motort, élvezte a motorbiciklit vezetni, de soha nem robogott eszeveszettül saját vagy mások életét kockáztatva. Szerette a lovat, a szekerezést, de ő nem döntötte bele a szekeret soha az árokba, és nem korbácsolta eszeveszetten a lovat, sőt soha nem káromkodott sem embernek, sem állatnak. Szerette a jó adásokat a televízióban, ahogy hajdani unokatestvére megfogalmazta, ő is az időrabló csapdájába esett. De ő azokat a műsorokat szerette, amelyekből tanulhatott, a dokumentumfilmeket és a tudományos adásokat. Szerette saját vallását, de soha nem mondott rosszat más felekezetűek hitéről, mások vallásosságáról.

A mértékletesség volt legfőbb tulajdonsága életében és halálában is.

Amikor megnősült, egy özvegyasszonyt vett el, de teljes szívvel és lélekkel fogadta a családot, és mindnyájunknak bebizonyította azt, hogy a lelki kapocs sokszor erősebb és őszintébb tud lenni a vérségi köteléknél. Hány és hány családról elmondhatjuk – sajnos –, hogy a közös vér ellenére gyűlölködő ellenségek. Testvér a testvérral, szülő a gyermekével gyűlöletben él örökségek és régi sértések miatt. De Domi bácsi itt is kivétel volt. Lelki kapcsolatot keresett és talált felesége gyermekeivel, unokáival. A szeretetet nem a vér hordozza, hanem a lélek. A nevelőapa is tud édesapa lenni, ha szívében őszinte szeretet van.

Domibácsi elődei mindig tevékeny résztvevői voltak a közösségi életnek. Ő is tovább vitte ezt a nemes hagyományt. Amíg egészsége engedte, a közmunkának mindig lelkes kezdeményezője, támogatója és résztvevője volt. Először keblitanácsi tag, később gondok lett, és meglátásaival, ötleteivel nagyban segítette a közösség életét. A rendteremtést mindenki magán kezdje, szokta mondani. Egyszer az ember a saját életében, a saját udvarán rakjon rendet, és utána kritizálja a szomszédot, avagy a vezető beosztásban lévőt. Friss szellemmel, kíváncsian várta, hogy milyen lesz az idegenekkel való kapcsolatunk. Mind holland, mind amerikai barátaink úgy emlékeznek rá, mint lelkiekben gazdag, tanulni vágyó, érett és bölcs emberre, aki el tudta fogadni a másságot. Domibácsi a világ dolgaihoz okosan hozzá tudott szólni, ismerte a múltat, de a jelen viszonyait is. Mindig mosolyogva fogadta az ismeretlent, az idegent, de amikor az kiment a házából, úgy érezte, hogy barátként váltak el.

Tudása és józan értelme még az egyetemi tanárokat is meglepte, a tanuló ifjúság számára példaként említve, hogyha az ember tanulni és tudni akar, akkor semmi sem állíthatja meg.

Gyászoló testvéreim, bevallom, hogy megijedtem, amikor olyan hirtelen változott egészségi állapota. Megijedtem, mert azt hittem, hogy a mindig józan értelmű, mindig kedves, mindig templomba járó, hívő embert most biztos le-

döntötte a vég tudata, és nem fogunk tudni elbúcsúzni, mert a hajdani gondnok nem lesz már a régi. Megijedtem attól, hogy mit fogok érezni, és mit fogok mondani, ha nem a régi jó gondnokomat fogom hallani, ha a hívő szavak helyett káromlást, a reménység helyett átkot fogok hallani szájából. Hála Istennek nem volt okom a félelemre. Fölöslegesen izgattam magam, mert ő az maradt, aki volt.

Mint ahogy Jób, az igaz ember, soha nem lázadt fel Isten ellen, úgy Domi bácsi, a jó gondnok, sem. Nem háborgott és nem dobta el a hitét, csak azt kívánta, hogyha lehet, hamarabb jöjjön el a vég, hogy ne zavarja az élőket. Nem magát, minket sajnált, nem magát féltette, hanem minket, akik még itt vagyunk, és akiknek az életet tovább kell élni.

Ő már akkor is végtelenül hálás volt, amikor betölthette a hetvenedik élet évét. Úrvacsorát adományoztak a szent ünnepen kifejezvéen hálaadásukat eddigi életükért. Ahogy indokolta az úrvacsora adását, így fogalmazott: ő már annyi fiatal halált látott családjá és barátai körében, olyan sokan mentek el előtte, hogy ő szívből jövő halát érez a hetven esztendőért is.

Domibácsi mindig az egyenes beszédet szerette. Ezt adta, s ezt el is várta. Bizonyára orvosa is kiérezte ezt az egyenességet, és azért volt olyan nyílt, szerintünk kegyetlen, amikor beismerte előtte, hogy orvosilag már nem tudnak segíteni rajta. Amikor a régi időket emlegetve arról beszélgettünk, hogy milyen volt a régi világ, az általa megélt korok, ő így szólt: *sok régi világot megértem, román, magyar, szovjet, kommunista, demokrácia világokat éltem, voltam az új világban is, az Egyesült Államokban, most pedig megyek a túlvilágra.*

El kell, hogy engedjük mi is őt.

Búcsúznunk kell tőle azzal a hittel, hogy mindent, ami értékes, itt hagyott. Semmit sem visz el a túlvilágra, amivel minket kifosztana. Minden, ami szép, itt van, a család és közösség iránt táplált szeretete, a vele eltöltött idők emléke.

Mert tudom, hogy az én megváltóm él, vallotta Jób, és vallotta Jobb Domibácsi is, a mi jó gondnokunk. A rendíthetetlen hit volt az ő megváltója. A kitaró Istenszeretete és a hívő emberi élet őrizte meg őt attól, hogy kicsinyhitű vagy istenkáromló legyen.

Tanuljuk meg tőle, ha eddig nem tettük volna, hogy megéri hívő és tempomba járó embernek lenni, megéri becsületesen dolgozni, és tiszta szívből szeretni, megéri időt szentelni a lélek szükségeinek és más emberek megismerésének.

Adjon a jó Isten csendes pihenést immár néhai Jobb Domokos testének, lelkének örök üdvösséget, hátramaradott szereteteinek, mindannyiunknak vigasztalást. Ámen.